

УДК 331.5.024.5(045)

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Куцеволова Маріанна Віталіївна, аспірант, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського, м.Кривий Ріг, e-mail: mvd.91@mail.ru, тел: +380954235567

Kutsevolova Marianna, graduate student, Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhaylo Tugan-Baranovsky, Kriviy Rig.

Kutsevolova M. Forming an efficient mechanism of regulation Ukraine's labor-market.

The article pointed out that at the present development stage of the state has not established a mechanism of labor-market regulation, as the coordinated interaction of the state, contractual regulation and self-regulation of the labor-market. The scheme of mechanism regulation Ukraine's labor-market has been proposed. It was found that the construction of an efficient labor-market regulation mechanism is necessary to define its purpose (function ensure the realization of this goal), subjects, objects, principles, methods, and tools of influence factors. It is indicated that the purpose of forming an effective mechanism for regulating the labor market in Ukraine is to achieve an effective balance between supply and demand in terms of volume and structure, improving social standards and improving quality of life. The main and secondary influence factors that contribute to the development of the labor-market. Among the key: the natural-geographic, demographic, economic, social, legislative, legal and political factors. By minor include: organizational, technical and technological, historical, cultural and environmental factors. It was found that labor-market regulation should be carried out through the socio-economic, organizational, administrative, legal and investment leverage. It was determined that in order to build an effective mechanism for regulating the labor-market in Ukraine requires a balanced combination of self-regulation mechanisms, public and contractual regulation of the labor-market; shift of emphasis from the regulation of the labor supply (labor force characteristics) to demand management (quantity, structure and quality of jobs). The advantages of the proposed mechanism is that the interests of employers, educational institutions, workers and the state in the formation of labor-market policies, taking into account the factors of influence on the labor-market, as well as the identification of the main levers of the regulation situation on the labor-market.

Куцеволова М. В. Формування ефективного механізму регулювання ринку праці України.

У статті зазначено, що на сучасному етапі розвитку держави ще не створений механізм регулювання ринку праці як узгоджена взаємодія державного, договірному регулювання та саморегулювання ринку праці. Запропоновано схему механізму регулювання ринку праці України. Встановлено, що для побудови ефективного механізму регулювання ринку праці необхідним є визначення його мети (функціонального забезпечення реалізації цієї мети), суб'єктів, об'єктів, принципів, методів, факторів впливу та інструментів. Зазначено, що метою формування ефективного механізму регулювання ринку праці України є досягнення ефективною збалансованості між попитом і пропозицією за обсягом і структурою, підвищення соціальних стандартів та покращення якості життя населення. Визначені основні та другорядні фактори впливу, які сприяють розвитку ринку праці. Серед основних: природно-географічні, демографічні, економічні, соціальні, законодавчо-правові та політичні фактори. До другорядних віднесено: організаційні, техніко-технологічні, історико-культурні та екологічні фактори. Встановлено, що регулювання ринку праці повинно здійснюватись через соціально-економічні, організаційні, адміністративно правові та інвестиційні важелі. Визначено, що для побудови ефективного механізму регулювання ринку праці України необхідним є збалансоване поєднання механізмів саморегулювання, державного та договірному регулювання ринку праці; перенесення акцентів з регулювання пропозиції на ринку праці (характеристик робочої сили) до регулювання попиту (кількості, структури та якості робочих місць). Перевагами запропонованого механізму є врахування інтересів роботодавців, навчальних закладів, робітників та держави при формуванні політики регулювання ринку праці, врахування факторів впливу на ринок праці, а також визначення основних важелів при регулюванні ситуації на ринку праці.

Куцеволова М. В. Формирование эффективного механизма регулирования рынка труда Украины.

В статье указано, что на современном этапе развития государства еще не создан механизм регулирования рынка труда, как согласованное взаимодействие государственного, договорного регулирования и саморегулирования рынка труда. Предложена схема механизма регулирования рынка труда Украины. Установлено, что для построения эффективного механизма регулирования рынка труда

необходимо определение его цели (функционального обеспечения реализации этой цели), субъектов, объектов, принципов, методов, факторов влияния и инструментов. Указано, что целью формирования эффективного механизма регулирования рынка труда Украины является достижение эффективной сбалансированности между спросом и предложением по объему и структуре, повышение социальных стандартов и улучшение качества жизни населения. Определены основные и второстепенные факторы влияния, которые способствуют развитию рынка труда. Среди основных: природно-географические, демографические, экономические, социальные, законодательно-правовые и политические факторы. Ко второстепенным отнесены: организационные, технико-технологические, историко-культурные и экологические факторы. Установлено, что регулирование рынка труда должно осуществляться через социально-экономические, организационные, административно правовые и инвестиционные рычаги. Определено, что для построения эффективного механизма регулирования рынка труда Украины необходимо сбалансированное сочетание механизмов саморегулирования, государственного и договорного регулирования рынка труда; перенос акцентов с регулирования предложения на рынке труда (характеристик рабочей силы) к регулированию спроса (количества, структуры и качества рабочих мест). Преимуществами предложенного механизма является учет интересов работодателей, учебных заведений, работников и государства при формировании политики регулирования рынка труда, учета факторов влияния на рынок труда, а также определение основных рычагов при регулировании ситуации на рынке труда.

Постановка проблеми. В Україні протягом останніх років спостерігається різке посилення кризових явищ: збільшується розмір тіньової економіки, нарощуються інфляційні процеси в кредитній, фінансовій, банківській сферах, знижується ділова активність, збільшується міграція робочої сили у країни близького й далекого зарубіжжя, виникають проблеми працевлаштування внутрішньо переміщених осіб Донецької та Луганської областей тощо. На сучасному етапі розвитку держави ще не створений механізм регулювання ринку праці як узгоджена взаємодія державного, договірного регулювання та саморегулювання ринку праці. Саме тому необхідним є формування дієвого та ефективного механізму регулювання ринку праці України, спрямованого на розширення можливостей зайнятості, удосконалення форм і методів організації праці, підвищення цінності людського капіталу та покращення соціальних стандартів населення. Оскільки від ефективного регулювання ринку праці залежить кількість зайнятого населення та безробітних; рівень доходів населення та витрати; ціни на товари та послуги; обсяги споживання і заощадження; обсяги інвестування у фізичний та людський капітал та інше, що в кінцевому підсумку визначає рівень економічного зростання в країні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних основ державного регулювання ринку праці, у тому числі аналізу сутності, активних і пасивних форм, функцій державного регулювання присвячено науковій праці О. Качного [1], О. Волкової [3], С. Тюленева [5], С. Рощина [7], О. Карпенко, В. Онікієнко, Л. Ткаченко, Л. Смельяненко та ін. Питанням механізму функціонування та засадам регулювання ринку праці в теоретичному та прикладному аспектах присвячено науковій праці Ю. Маршавіна. Удосконаленням механізмів та пріоритетів державного регулювання займаються В. Дружиніна [6], Д. Богиня [9], Н. Нижник [10], О. Ком'яков [11].

Мета статті. Визначення напрямків удосконалення механізму регулювання ринку праці України.

Результати дослідження. Регулювання як об'єктивна необхідність є суспільним явищем, яке впливає на формування і розвиток економічної і соціальної системи, та притаманне усім країнам. Термін "регулювання" (від лат. – regulate, підпорядковувати відповідному порядку, правилу, упорядковувати) в науковій літературі розглядається як цілеспрямований вплив на соціально-економічну систему чи окремі її ланки. "Втручання держави в регулювання купівлі-продажу робочої сили та її раціонального використання зумовлено неспроможністю ринкової економічної системи забезпечити відтворення робочої сили необхідної якості – її загальноосвітніми характеристиками, а також забезпечити значну частину безробітних засобами для існування" [1, с. 382].

Механізм (від грец. mechane) система тіл, що призначена для перетворення руху одного або декількох тіл у потрібний рух інших тіл [2]. Використання терміну «механізм»

при дослідженні ринку праці виражає повною мірою поняття цілісності, сукупності процесів, прийомів, методів, підходів, за допомогою яких відбувається рух всієї системи і здійснюється досягнення певної мети. Поняття «механізм» глибоко та змістовно характеризує перебіг ринкових процесів у суспільстві.

На думку О.Волкової, сучасний механізм регулювання ринку праці – це поєднання ринкового механізму саморегулювання економічних процесів та системи заходів державного сприяння зайнятості [3]. О.Качний та Д.Шапоренко стверджують, що механізм регулювання ринку праці виражає зовнішні способи впорядкування його системи (відновлення рівноваги в ній) і має сукупність методів та форм суб'єктивної дії керівних суб'єктів на різні параметри ринку праці. Він спирається на заходи прямої адміністративної дії і непрямого економічного впливу на ринок праці [4]. А. Тюленев вважає, що механізм регулювання ринку праці – це сукупність нормативних, законодавчих чи колективно-договірних актів, якими керуються партнери при реалізації політики зайнятості. Механізм регулювання ринку праці охоплює перелік економічних, соціальних, психологічних факторів, які визначають функціонування ринку праці [5]. В.Дружинина стверджує, що механізм регулювання ринку праці необхідно розглядати, як сукупність організаційно-економічних методів та інструментів, за допомогою яких виконуються взаємопов'язані функції для забезпечення безперервної, ефективної дії відповідної системи (держави) на підвищення функціонування економіки [6]. Отже, у сучасній науковій літературі не існує єдиної думки, щодо визначення поняття механізму регулювання ринку праці. Для побудови ефективного механізму регулювання ринку праці необхідним є визначення його мети (функціонального забезпечення реалізації цієї мети), суб'єктів, об'єктів, принципів, методів, факторів впливу та інструментів (Рис.1). Схемою передбачене гнучке корегування функціонування механізму залежно від результатів комплексної оцінки його дії та моніторингу ринку праці.

В умовах різноманіття форм власності й форм господарювання, ринкових відносин механізм регулювання ринку праці складається з наступних механізмів:

1) Саморегулювання. Головними важелями саморегулювання ринку праці є: ціна праці (робочої сили), співвідношення платоспроможного попиту на робочу силу та пропозиції робочої сили, конкуренція. Як попит, так і пропозиція, конкуренцію створюють учасники ринку – покупці і продавці робочої сили. Саме інтереси цих учасників, мотивація їх дій приводять до руху важелі саморегулювання ринку праці. Отже, методологічною основою є теорія вільної економіки, в основі якої лежить досконала конкуренція. Згідно з цією теорією ринок з досконалою конкуренцією передбачає: велику кількість відносно малих виробників і покупців, їх вільний вхід на ринок праці і вихід з ринку; абсолютну мобільність всіх ресурсів в довгостроковому періоді (при зміні попиту в довгостроковому періоді відбувається переливання ресурсів із менш дохідних в більш дохідні галузі); наявність у всіх учасників конкуренції повної інформації про ринкові умови. Це означає, що у всіх учасників ринку є повна інформація про попит і пропозицію, ціни у всіх секторах ринку; і кожний із них діє у відповідності з цінами; кожний запропонований товар на ринок має повну характеристику, не може прикрашатися щодо переваг його відповідно аналогічного товару; ні один учасник ринку вільної конкуренції не може впливати на рішення, які приймаються іншим учасником; кожен з учасників ринку не може впливати на ціну товару, тому ринкову ціну товару продавець і покупець формують разом. На вільному ринку такі явища як інфляція, безробіття, перевиробництво й інші нерівноваги виключаються [7] Однак, в реальній діяльності суспільства виникає багато проблем, які за своєю природою ринок вирішити не може. Ці проблеми пов'язані як з недосконалістю ринку так і специфікою кожного із ринків.

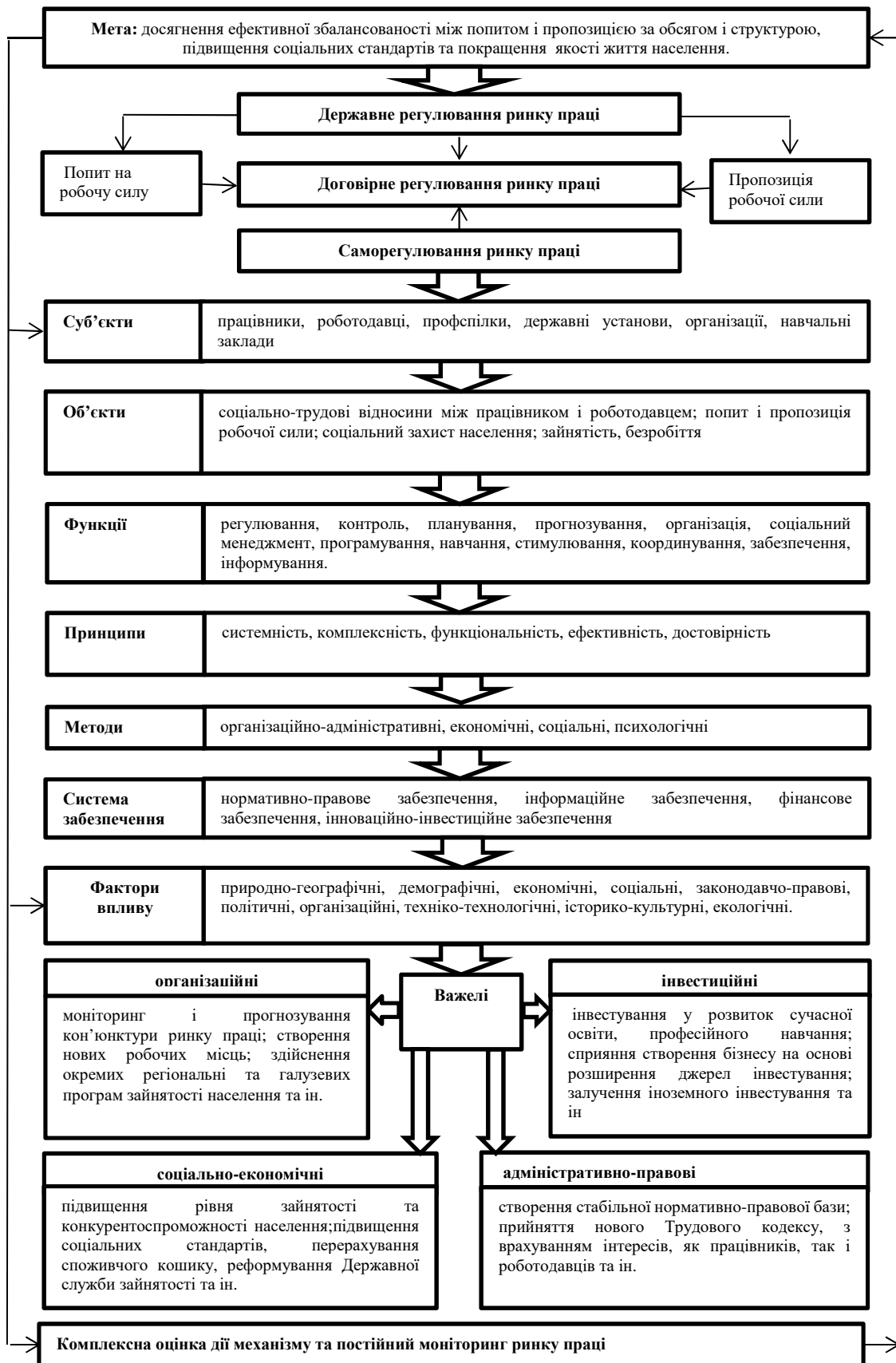

Рис. 1 – Механізм регулювання ринку праці України

2) Державне регулювання ринку праці – система правових та організаційно-економічних заходів держави щодо забезпечення ефективної зайнятості, нормальних умов

праці та раціонального використання робочої сили [8]. Для здійснення цих заходів держава використовує механізм. У загальному значенні під механізмом можна розуміти “сукупність процесів, прийомів, методів, підходів, за допомогою яких відбувається рух всієї системи і здійснюється досягнення певної мети” [9]. На думку М.І. Круглова: “Комплексний механізм державного управління – це сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу суб’єктів державного управління і впливу на їх діяльність, що забезпечують узгодження інтересів взаємодіючих учасників державного управління” [10]. О.Ком’яков стверджує, що механізм державного регулювання необхідно розглядати як сукупність організаційно-економічних методів та інструментів, за допомогою яких виконуються взаємопов’язані функції для забезпечення безперервної, ефективної дії відповідної системи (держави) на підвищення функціонування економіки [11]. Виходячи з цього поняття доцільно стверджувати, що держава регулює економічні процеси, виконує соціально- економічні та правові функції за допомогою комплексу засобів, важелів, методів та інструментів, у результаті чого забезпечується реалізація поставлених державою перед органами державної влади цілей, які трансформуються в їх основні завдання та функції.

3) Договірне регулювання. Взаємовідносини між роботодавцями та найнятими працівниками регулюються офіційними договорами – тарифними угодами між державними органами та роботодавцями, колективними договорами, контрактами тощо. Все це формує механізм договірної регулювання ринку праці.

Метою формування ефективного механізму регулювання ринку праці України повинно стати досягнення ефективно збалансованості між попитом і пропозицією за обсягом і структурою, підвищення соціальних стандартів та покращення якості життя населення.

Суб’єктами регулювання ринку праці є працівники, роботодавці, профспілки, державні установи, організації, навчальні заклади, які формують державну політику, здійснюють цілеспрямований вплив на соціальні процеси у сфері ринку праці та трудових відносин, відповідно до делегованих їм повноважень. Об’єктами регулювання ринку праці є ситуації, явища та умови соціально-економічного життя населення від яких залежить підтримання соціальної стабільності в суспільстві та економічний розвиток держави. До них належать: соціально-трудова відносина між працівником і роботодавцем; узгодження протиріч на ринку праці; узгодження попиту і пропозиції робочої сили; соціальний захист населення; забезпечення зайнятості; створення умов для скорочення залучення безробітних до суспільного виробництва.

Необхідним є врахування факторів впливу, які сприяють розвитку ринку праці. До основних доцільно віднести: 1) Природно-географічні – за допомогою яких створюються передумови для соціально-економічного розвитку регіонів та держави в цілому. До їх складу входять: ресурсний потенціал регіонів, наявність земельних, водних, паливних, енергетичних ресурсів. Саме ці фактори значною мірою обумовили формування сучасного соціально-економічного рівня розвитку регіонів, особливості їх господарської спеціалізації, структуру зайнятості, рівень трудового потенціалу населення. 2) Демографічні – включають чисельність, стать, вік, професійно-кваліфікаційні характеристики населення, природний і механічний рух, зміну частки економічно активного населення в результаті зрушень у рівнях народжуваності і смертності та ін. 3) Економічні включають в себе рівень економічного розвитку держави (ВВП на душу населення); ступінь інвестиційної активності; податково-бюджетну і грошово-кредитну політику держави; рівень інфляції; наближеність до державних кордонів, яка дає можливість мігрувати в іншу країну людям, що не можуть працевлаштуватися на вигідних їм умовах; рівень середньомісячної заробітної плати, що склався в регіоні, та рівень доходів населення, які визначають ціну робочої сили в регіоні та ін. 4) Соціальні фактори, що включають соціальний захист працездатного населення, систему освіти, культури, охорони здоров’я, а також розвиток

особистих здібностей і ділових якостей, професійної майстерності кадрів. 5) Законодавчо-правові фактори – прийняття та дотримання законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють ринок праці. 6) Політичні фактори включають в себе рівень політичної стабільності в суспільстві, вектор міжнародної політики держави, міжнародні угоди і зобов'язання, що стосуються ринку праці.

До другорядних факторів впливу на ринок праці слід віднести: 1) Організаційні, що передбачають рівень наукової організації праці, виробництва і управління; організація діяльності державної служби зайнятості та бірж праці; ступінь інформованості населення про стан ринку праці. 2) Техніко-технологічні фактори включають в себе розвиток та впровадження досягнень науки та техніки, технічний прогрес. 3) Історико-культурні фактори враховують усі ментальні особливості населення, традиції, цінності і норми, які склалися в державі та окремих її регіонах і впливають на ступінь зайнятості населення та розвиток ринку праці. 4) Екологічні включають в себе стан навколишнього середовища та рівень його забруднення, впливають на здоров'я населення, на можливість працювати за обраною професією. Отже, дослідження факторів впливу на ринок праці є необхідними для розробки заходів щодо підвищення ефективності механізму регулювання.

Регулювання ринку праці повинно здійснюватись через соціально-економічні, організаційні, адміністративно правові та інвестиційні важелі. До соціально-економічних важелів доцільно віднести: підвищення рівня зайнятості та конкурентоспроможності населення на ринку праці; посилення заходів, які забезпечують мотивацію до високопродуктивної зайнятості та більш ефективного використання трудового потенціалу; підвищення соціальних стандартів, оптимізація заробітної плати робітників з урахуванням ціни мінімального споживчого попиту, перерахування споживчого кошику, підвищення розмірів допомоги соціально незахищеним особам, удосконалення системи страхування на випадок безробіття, реформування Державної служби зайнятості та ін.

Серед організаційних важелів регулювання ринку праці доцільно виділити: моніторинг і прогнозування кон'юнктури ринку праці; створення нових робочих місць за допомогою державної підтримки малого та середнього бізнесу; здійснення окремих регіональних та галузевих програм зайнятості населення та ін.

До адміністративно-правових важелів відноситься: створення стабільної нормативно-правової бази; прийняття нового Трудового кодексу, з врахуванням інтересів, як працівників, так і роботодавців, який повинен замінити діючий ще з радянських часів Кодекс законів про працю і дозволить розширити гарантії по працевлаштуванню населення.

До інвестиційних важелів регулювання ринку праці доцільно віднести: інвестування у розвиток сучасної освіти, професійного навчання; сприяння створення бізнесу на основі розширення джерел інвестування; залучення іноземного інвестування та ін.

Успішна реалізація державної політики у сфері розвитку ринку праці потребує розробки та прийняття довгострокової програми, спрямованої на побудову нової соціально-орієнтованої моделі регулювання ринку праці, основаної на зваженому поєднанні інструментів державного та ринкового регулювання. Така програма має бути спрямована на поетапне зниження напруженості на ринку праці за рахунок створення соціально-економічних, організаційних, адміністративно-правових засад для підвищення ефективності роботи ринку праці. Рішення у сферах структурної політики, формування та реалізації інвестиційних програм, політики доходів, розвитку системи освіти повинні формуватися з урахуванням їх очікуваного впливу на ринок праці.

Висновки. За результатами дослідження, можна зробити висновки, що для побудови ефективного механізму регулювання ринку праці України необхідним є збалансоване поєднання механізмів саморегулювання, державного та договірної регулювання ринку праці; перенесення акцентів з регулювання пропозиції на ринку праці (характеристик робочої сили) до регулювання попиту (кількості, структури та якості робочих місць). Запропоновано схему механізму регулювання ринку праці, передбачене гнучке

корегування функціонування механізму залежно від результатів комплексної оцінки його дії та постійного моніторингу ринку праці. Переваги запропонованого механізму полягають у врахуванні інтересів роботодавців, навчальних закладів, робітників та держави при формуванні політики регулювання ринку праці, врахуванні факторів впливу на ринок праці, а також визначення основних важелів при регулюванні ситуації на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
2. Механізм // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Механізм>
3. Волкова О.В. Ринок праці: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 624 с.
4. Качний О.С. Механізм регулювання ринку праці в Україні / О.С. Качний, Д.Е. Шапоренко // Теорія та практика державного управління: збірник наук.пр. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – Вип. 2 (33). – С.1-6.
5. Тюленев С.А. Особливості регулювання ринку праці України в умовах подолання системної кризи / Тюленев С.А., Лутай Л.А // Ринок праці та зайнятість населення: виробничо-практичний науковий журнал. – К., 2015. – Вип. 3(44). – С 14-18
6. Дружиніна В.В. Механізм державного регулювання ринку праці: теоретичний аспект / В.В. Дружиніна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 4. – Т. 4. – С. 67–71.
7. Роцин С. Ю. Экономика труда: экономическая теория труда: [учеб. пособие] / С. Ю. Роцин, Т. О. Разумова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 400 с.
8. Державне регулювання економіки // Бібліотека економіста. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/72/5281.html>
9. Богиня Д.П. Соціально-економічний механізм регулювання ринку праці та заробітної плати : монографія / Д.П. Богиня, Т.Г. Куликов, В.М. Шамота, та ін. – К. : Ін-т економіки НАН України, 2001. – 300 с
10. Нижник Н. Р. Системний підхід в організації державного управління / Н. Р. Нижник, О. А. Машков. – К. : УАДУ, 1998. – 160 с.
11. Ком'яков О. М. Державне регулювання перехідної економіки : автореф. на здобуття наук. ступеня дис. канд. екон. наук. : спец. 08.01.01 / О. М. Ком'яков ; Київ.нац.екон.ун-т. – К., 2000. – 20 с.

References (BSI)

1. Ekonomichna entsyklopediia: U tr'okh tomakh. T. 1. / Redkol.: ...S. V. Mochernyj (vidp. red.) ta in. – K.: Vydavnychij tsentr “Akademiiia”, 2000. – 864 s
2. Mechanism // Wikipedia, available at: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Механізм>
3. Volkova O.V. (2007). Rynok praci [Labour-market]. Kyi'v, 624p.
4. Kachnyi, E., Shaporenko, D., (2012). Mechanisms of regulation of the labor market in Ukraine. Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya (Theory and practice of public administration), 2(33), 1-6 (in Ukr.)
5. Tyulyenyev S., Lutaj L., (2015). Osobly'vosti regulyuvannya ry'nku praci Ukrayiny` v umovax podolannya sy'stemnoi kry`zy` // Ry`nok praci ta zajnyatist` naseleння: vy`robny`cho-prakty`chny`j naukovy`j zhurnal. – K., 2015. – Vy`p. 3(44). – S 14-18 (in Ukr.)
6. Druzhynina, V. V. “Mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання rynku pratsi: teoretychni aspekt” [The mechanism of state regulation of the labor market: a theoretical perspective]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, vol. 4, no. 4 (2010): 67-71.
7. Roshhy`n S. Yu. Ekonomy`ka truda: ekonomy`cheskaya teory`ya truda: [ucheb. posoby`e] / S. Yu. Roshhy`n, T. O. Razumova. – M.: Y`NFRA-M, 2000. – 400 s.
8. State regulation of the economy // Library economist, available at: <http://library.if.ua/book/72/5281.html>
9. Boginya D.P. Social`no-ekonomichnii mexanizm regulyuvannya rинku praci ta zarobitnoi plati : monografiya / D.P. Boginya, T.G. Kulikov, V.M. SHamota, ta in. – K. : In-t ekonomiki NAN Ukraini, 2001. – 300 s.
10. Nyzhnyk N.R. Systemnyi pidkhid v orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia (Systems approach to the organization of public administration). K. : Vyd-vo UADU, 1998. 160 p.
11. Kom'yakov O. M. Derzhavne regulyuvannya perexidnoyi ekonomiky` : avtoref. na zdobuttya nauk. stupenya dy`s. kand. ekon. nauk. : specz. 08.01.01 / O. M. Kom'yakov ; Ky`yiv.nacz.ekon.un-t. – K., 2000. – 20 s.

Ключові слова: ринок праці, механізм регулювання, саморегулювання, державне регулювання, договірне регулювання, попит, пропозиція, зайнятість населення.

Ключевые слова: рынок труда, механизм регулирования, саморегулирование, государственное регулирование, договорное регулирование, спрос, предложение, занятость населения.

Keywords: labor market, mechanisms of regulation, self-regulation, state regulation, contractual regulation, demand, supply, employment.